

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Pareiškėjų apsaugos stiprinimas ES lygmeniu“

(COM(2018) 214 final)

ir Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos

(COM(2018) 218 final)

(2019/C 62/26)

Pranešėja **Franca SALIS-MADINIER**

Konsultavimasis	Europos Parlamentas, 2018 5 28 Europos Sąjungos Taryba, 2018 5 29 Europos Komisija, 2018 6 18
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 43 straipsnio 2 dalis
Atsakingas skyrius	Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius
Priimta skyriuje	2018 9 26
Priimta plenarinėje sesijoje	2018 10 18
Plenarinės sesijos Nr.	538
Plenarinė sesija Nr.	(taip / ne / susilaikė) 158/77/15
Balsavimo rezultatai	

1. Išvados ir rekomendacijos

- 1.1. EESRK mano, kad pranešėjų apsauga, be šios pagrindinės funkcijos, yra svarbi priemonė siekiant padėti įmonėms geriau spręsti neteisėto ir neetiško elgesio problemas.
- 1.2. EESRK palankiai vertina tai, kad daugelis įmonių įvedė procedūras, kuriomis siekiama apsaugoti pranešėjus, ir kad dešimt iš 28 valstybių narių jau turi visapusiškas sistemas, kuriose numatyta pranešėjų apsauga.
- 1.3. EESRK mano, kad direktyvos taikymo sritis turėtų būti vertinama remiantis jos įgyvendinimo vertinimu ir kad ji turėtų būti pakankamai plati siekiant apsaugoti bendrąjį interesą.
- 1.4. EESRK ragina Komisiją persvarstyti direktyvos teisinį pagrindą ir į ją įtraukti ir darbuotojų teises, vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 153 straipsniu.
- 1.5. Buvusiems darbuotojams, darbuotojų profesinių sąjungų atstovams ir juridiniams asmenims, kaip apibrėžta 3 straipsnyje, turi būti sudaryta galimybė pateikti pranešimą užtikrinant vienoda apsaugą. Jie turi būti aiškiai minimi šios direktyvos 2 straipsnyje.
- 1.6. EESRK rekomenduoja (13 straipsnis) dviejų pakopų pranešimo teikimo procedūrą, pagal kurią pranešėjas pasirinktinai galėtų pasinaudoti visų pirma vidaus kanalu arba pranešti kompetentingoms institucijoms, o vėliau, prireikus, informuoti pilietinę visuomenę ir (arba) žiniasklaidą teisingumo arba teisinio tikrumo tikslu.
- 1.7. EESRK rekomenduoja sudaryti galimybę pranešėjams bet kuriuo informavimo apie pažeidimą etapu kreiptis į profesinių sąjungų atstovus, kurie būtų įgalioti jiems atstovauti, patarti ir juos paremti.
- 1.8. Šia direktyva turėtų būti aiškiau skatinama derėtis dėl vidaus pranešimų teikimo kanalų, kaip socialinio dialogo su darbuotojų profesinių sąjungų atstovais priemonės, vadovaujantis 2014 m. Europos Tarybos rekomendacija Tarybos rekomendacija ir 2017 m. Europos Parlamento ataskaita.

- 1.9. EESRK rekomenduoja direktyva užtikrinti apsaugą pareiškėjui, kuris pranešimą pateikia anonimiškai, o vėliau atskleidžia savo tapatybę.
- 1.10. EESRK rekomenduoja iš dalies pakeisti 15 straipsnio 5 dalį dėl *prima facie* įrodymų prievolės. Pakanka, kad pranešimo teikėjas „pateikia įrodymų, kad jis pateikė pranešimą“.
- 1.11. EESRK rekomenduoja 15 straipsnio 6 dalyje numatyti žalą atlyginti ne pagal nacionalinę teisę (kintama), o direktyvoje, kaip ir Jungtinės Karalystės teisės aktuose, numatyti visapusišką žalos atlyginimą nenustatant viršutinės ribos.
- 1.12. EESRK ragina panaikinti nereikalingą 17 straipsnio 2 dalį (sankcijos už šmeižtą arba melagingą įskundimą numatytos nacionalinėje teisėje).
- 1.13. EESRK ragina Komisiją į 19 straipsnį įtraukti aiškią nuostatą dėl draudimo bloginti sąlygas, siekiant užtikrinti, kad įgyvendinant direktyvą jokių būdu nebūtų ribojamos pranešėjų teisės, suteiktos prieš priimant direktyvą valstybėse narėse ir tose srityse, kuriose ji taikoma, kai jau galiojančios teisės yra palankesnės.
- 1.14. EESRK rekomenduoja nustatyti privalomą reikalavimą valstybių narių viešiesiems subjektams skelbti periodines ataskaitas.
- 1.15. EESRK ragina Komisiją direktyvoje numatyti Europos ir nacionalinio lygmens informavimo kampanijas, visų pirma skirtas jaunimui, siekiant keisti požiūrį į pranešėjus.

2. Bendrosios aplinkybės

- 2.1. Neteisėta veikla ir piktnaudžiavimas teise gali būti vykdomi bet kurioje privačioje ar valstybinėje organizacijoje. Tai gali pasireikšti labai įvairiomis formomis, pavyzdžiui, korupcija ar sukčiavimu, netinkamais profesiniais veiksmais, mokesčių vengimu ar aplaidumu, ir nesprendžiamos šios problemos gali padaryti didelę žalą viešajam interesui ir piliečių gerovei vienoje ar kelete ES valstybių narių.
- 2.2. Gebėti numatyti, ištaisyti arba panaikinti riziką keliančią situaciją naudinga įmonėms, piliečiams, darbuotojams (mirties ar sužalojimo atvejai, baudžiamasis persekiojimas, finansiniai nuostoliai, žalos reputacijai rizika). Šioje direktyvoje Komisijos siūlomas informavimas apie pažeidimus yra visai visuomenei naudingas siekiant apsaugoti viešąjį interesą.
- 2.3. Asmenys, dirbantys organizacijoje arba savo profesinėje veikloje su ja susiję, dažnai pirmieji sužino apie nusižengimus. Taigi asmenys, kurie praneša apie tokius veiksmus (atitinkamoje organizacijoje arba išorės institucijai) arba juos atskleidžia, t. y. pranešėjai, gali atlikti svarbų vaidmenį sprendžiant šią problemą. Tačiau daugelis nesiryžta pranešti. Tarptautinių tyrimų duomenimis, nutylėjimo priežastys yra: baiminamasi atsakomųjų veiksmų, manymas, kad tai beprasmiška, ir nežinojimas, į ką kreiptis. 85 proc. respondentų, dalyvavusių 2017 m. Komisijos surengtose viešose konsultacijose, mano, kad darbuotojai labai retai arba retai kelia klausimus, susijusius su grėsme ar žala visuomenei, nes baiminasi teisinių ir finansinių pasekmių, tačiau taip pat dėl neigiamo požiūrio į pranešėjus. Kai kuriose šalyse vis dar yra painiavos tarp pranešėjo, išdaviko ar skundiko. Tačiau pranešimas yra drąsus poelgis, priešingai nei skundimas – žemas poelgis.
- 2.4. Todėl svarbu užtikrinti veiksmingą pranešėjų apsaugą. Tarptautiniu lygmeniu ir įvairiose valstybėse narėse jau yra priemonių. Europos Taryba, Europos Parlamentas, ES Taryba ir pilietinės organizacijos bei profesinės sąjungos jau ragino priimti ES teisės aktą, kuriuo būtų užtikrinta viešojo intereso labai veikiančių pranešėjų apsauga. Kai kurios ES įmonės įvedė procedūras, kuriomis siekiama apsaugoti pranešėjus. Komisijos pasiūlymas grindžiamas nuostata, kad šiuo metu pranešėjai Europos Sąjungoje nėra tinkamai apsaugoti, esama apsauga valstybėse narėse yra fragmentiška ir įvairiose srityse skiriasi.
- 2.5. Todėl Komisija siūlo direktyvą, kuria nustatoma pranešėjų apsauga konkrečiose srityse; ją papildo komunikatas, kuriuo nustatoma ES lygmens politinė sistema, įskaitant priemones, kuriomis remiamos nacionalinės institucijos.
- 2.6. Šiuo pasiūlymu siekiama nustatyti bendrų minimalių standartų rinkinį, kuriuo būtų užtikrinama apsauga nuo atsakomųjų veiksmų prieš pranešėjus, pranešančius apie ES teisės pažeidimus šiose srityse: i) viešųjų pirkimų, ii) finansinių paslaugų, iii) pinigų plovimo ir kovos su teroristų finansavimu, iv) produktų saugos, v) transporto saugos, vi) aplinkos apsaugos, vii) branduolinės saugos, viii) maisto ir pašarų saugos, ix) gyvūnų sveikatos ir gerovės, x) visuomenės sveikatos, xi) vartotojų apsaugos, xii) privatumo ir asmens duomenų apsaugos bei tinklų ir informacinių sistemų saugumo.

2.7. Jis taip pat taikomas ES konkurencijos taisyklių pažeidimams, įmonių apmokestinimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimams ir piktnaudžiavimui jais ir pažeidimams, darantiems žalą ES finansiniams interesams.

2.8. Pasiūlyme nurodoma, jog valstybės narės turės užtikrinti, kad įmonės, kuriose dirba bent 50 darbuotojų (arba kurių metinė apyvarta yra didesnė kaip 10 mln. EUR), ir viešieji subjektai įdiegtų vidaus pranešimų teikimo kanalus ir nustatytų pranešimų priėmimo bei tolesnių veiksmų procedūras. Jos taip pat turės užtikrinti, kad kompetentingos institucijos įdiegtų išorės pranešimų teikimo kanalus. Šiuose kanaluose turi būti garantuojamas pranešimo teikėjo tapatybės ir informacijos konfidencialumas. Mažosios ir labai mažos įmonės atleidžiamos nuo reikalavimo įdiegti vidaus kanalą (išskyrus finansų sritį ar jautresius sektorius).

2.9. Pasiūlymu draudžiami tiesioginiai ar netiesioginiai atsakomieji veiksmai prieš pranešėjus ir nurodomos priemonės, kurių valstybės narės turės imtis, kad užtikrintų jų apsaugą.

2.10. Galiausiai jame nustatytos veiksmingos ir proporcingos atgrasomosios sankcijos, kurios būtinos siekiant neleisti: i) trukdyti teikti pranešimus, imtis atsakomųjų veiksmų, nepagrįstų procesų prieš pranešimų teikėjus ir pažeisti pareigą išsaugoti jų tapatybės konfidencialumą ir ii) teikti apgaulingus arba piktnaudžiaujamo pobūdžio informavimus apie pažeidimus.

3. Bendrosios pastabos

3.1. Iki šiol tik 10 iš 28 ES valstybių narių jau turi bendrus teisės aktus dėl pranešėjų apsaugos. Europoje šios apsaugos fragmentiškumas ir spragos kenkia viešajam interesui ir gali atgrasyti nuo pranešimų teikimo. Tarpvalstybiniu mastu arba daugiašalėse įmonėse padarytų nusikaltimų atveju pranešėjui – priklausomai nuo jam taikytinos valstybės įstatymų ir teismų praktikos – gali būti suteikiama nevienoda apsauga.

3.2. EESRK palankiai vertina tikslą skatinti atsakingai ir savanoriškai teikti pranešimus siekiant ginti viešąjį interesą.

3.3. 2016 m. ⁽¹⁾ Komisija pažymėjo, kad Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimas išlieka svarbus uždavinys, ir išipareigojo „siekiant remti bendrąjį interesą sutelkti daugiau dėmesio į vykdymo užtikrinimą“. Siekiamas tikslas – užtikrinti aktyvius, o ne reaktyvius teisės aktus „kaip sisteminių Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimo elementą“.

3.4. EESRK pažymi, kad standartų ir tikslų požiūriu pasiūlymas dėl direktyvos dera su ankstesnėmis Europos iniciatyvomis (Europos Tarybos, Parlamento, Komisijos), visų pirma su 2014 m. balandžio 30 d. Europos Tarybos rekomendacija CM/Rec(2014)7 ir iš esmės atitinka tarptautinius standartus. Be to, šis pasiūlymas papildė esamas ES sektorių priemones (finansinių paslaugų, transporto, aplinkos) ir dera su ES politikos sritimis (kovos su korupcija, tvarių finansų, sąžiningesnio apmokestinimo).

3.5. Laikantis subsidiarumo principo, materialinė direktyvos taikymo sritis buvo susiaurinta apimant tik ES teisės pažeidimus (neteisėta veikla ir piktnaudžiavimas teise) ir konkrečias sritis, kuriose:

1. yra poreikis stiprinti teisės aktų vykdymo užtikrinimą;
2. ypač mažas pranešėjų aktyvumas yra pagrindinis veiksnys;
3. pažeidimai gali sukelti didelę žalą viešajam interesui.

3.6. Vis dėlto EESRK mano, kad reikėtų patikslinti ES ir nacionalinės teisės santykį, dėl kurio gali kilti ginčų ir sunkumų taikant direktyvoje nustatytus principus.

3.7. EESRK atkreipia dėmesį į teigiamą direktyvos aspektą, kuriuo valstybės raginamos sukurti „plataus masto ir suderintą“ (visapusišką) nacionalinę teisę, grindžiamą Europos Tarybos rekomendacija ir Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) praktika. Be to, svarbu užtikrinti sklandų įtvirtintų sistemų veikimą valstybėse narėse, jei jose laikomasi šios direktyvos principų.

3.8. Teigiamas žingsnis yra ir nuoroda į palankesnių nuostatų pagal valstybes nares priėmimą. Vis dėlto EESRK mano, kad būtina į direktyvą įtraukti draudimą bloginti sąlygas, nes šia direktyva neturi būti panaikinamos ar sumenkinamos palankesnės nacionalinės nuostatos.

⁽¹⁾ OL C 18, 2017 1 19, p. 10

3.9. Galiausiai, EESRK rekomenduoja direktyvą įvertinti atsižvelgiant į faktus, kurių gali atsirasti ateityje, ir remiantis direktyvos įgyvendinimo vertinimu. Komitetas teigiamai vertina nuostatą dėl galimybės vėliau išplėsti materialinę direktyvos taikymo sritį atsižvelgiant į jos vertinimą.

3.10. EESRK dar kartą pabrėžia, kad svarbu įgyvendinti šią direktyvą valstybėse narėse siekiant užtikrinti geriau veikiančią demokratiją ir įveikti dabartinius ir būsimus iššūkius, stiprinti teisinės valstybės principus, visuomenės laisves ir vientisumą, nes laisvė sakyti tiesą (arba atvira kalba, graikų kalboje *parrhesia*) visada buvo laikoma esminiu demokratijos ramsčiu.

3.11. EESRK pritaria tam, kad būtų sukurta Europos išpėjimo agentūra arba paskirtas Europos ombudsmenas, kuris būtų atsakingas už nacionalinių išpėjimo institucijų koordinavimą ir išpėjimo linijų stebėseną.

4. Konkrečios pastabos

4.1. EESRK nepriimtina tai, kad nebuvo galimybės dėl pasiūlymo dėl direktyvos surengti konsultacijas su socialiniais partneriais, kaip numatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 154 straipsnyje. Komisija negali toliau laikytis šios praktikos.

4.2. Komitetas rekomenduoja į direktyvos taikymo sritį įtraukti ir socialinius klausimus, 16 šios direktyvos nuorodų į teisės aktus papildant nuoroda į SESV 153 straipsnį. EESRK pažymi, kad 1 straipsnyje „Materialinė taikymo sritis“ kalbant apie ES teisės pažeidimus, apie kuriuos gali informuoti pranešėjas, neminima darbuotojų apsauga. Į šį pasiūlymą neįtraukta diskriminacija, priekabiavimas, smurtas darbe ir pan. Todėl jis siūlo šiuos klausimus įtraukti į direktyvą.

5. Taikymas asmenims

5.1. EESRK atkreipia dėmesį į labai plačią subjektinę direktyvos taikymo sritį: ji taikoma visiems privačiojo ar viešojo sektoriaus darbuotojams, informaciją apie pažeidimus sužinojusiems su darbu susijusiomis aplinkybėmis. Darbuotojo sąvoka yra labai plati ir apima bet kurį darbuotoją, kaip jis suprantamas pagal SESV 45 straipsnį, savarankiškai dirbančių darbuotoją, kaip jis suprantamas pagal SESV 49 straipsnį, taip pat savanorių, neatlyginamą stažuotoją, konsultantą, tiekėją, subrangovą, akcininką arba valdybos narį. Ši direktyva turėtų padėti sumažinti riziką, kad gali būti pakenkta įmonės reputacijai.

5.2. Buvusiems darbuotojams, darbuotojų profesinių sąjungų atstovams ir juridiniams asmenims pagal 3 straipsnį turi būti sudaryta galimybė pateikti pranešimą užtikrinant vienoda apsaugą. Jie turi būti aiškiai minimi šios direktyvos 2 straipsnyje.

5.3. EESRK pažymi, kad ES pareigūnams turi būti užtikrinta galimybė naudotis vienoda apsauga kaip ir valstybių narių darbuotojams.

6. Informavimo apie pažeidimus procedūros

6.1. EESRK rekomenduoja aktyviai įtraukti darbuotojus ir jų profesinių sąjungų atstovus kuriant ir diegiant vidaus pranešimų kanalus.

6.2. EESRK mano, kad laipsniško informavimo apie pažeidimus principas (vidaus kanalais, pranešant kompetentingoms valdžios institucijoms, visuomenei) atitinka atsakingo informavimo apie pažeidimus principą. Tačiau EESRK mano, kad pranešėjas turi turėti vienodas galimybes pasirinkti būdą, t. y. pranešti vidaus kanalu ar kompetentingoms valdžios institucijoms, todėl rekomenduoja dviejų, o ne trijų, pakopų procedūrą siekiant teisingumo arba teisinio tikrumo. Viena vertus, tarptautiniai tyrimai rodo, kad net šalyse, kurioms netaikoma prievolė įdiegti vidaus kanalą (Jungtinė Karalystė, Airija) darbuotojas iš lojalumo visų pirma naudojasi vidaus kanalu, todėl nėra rizikos, kad bus masiškai vengiama vidaus pranešimo kelio. Be to, nustačius reikalavimą naudoti vidaus kanalą sunku numatyti visas reikalingas išimtis. Kita vertus, nacionaliniuose teisės aktuose numatyta tiesiogiai kreiptis į valdžios institucijas (pvz., dėl sunkių nusikaltimų ar pažeidimų). Galiausiai, šis įpareigojimas taikomas tik samdomiesiems darbuotojams, kiti darbuotojai nuo jo atleisti. Taip pažeidžiamas lygybės principas ir kyla teisinis netikrumas.

6.3. EESRK mano, kad darbo vietoje pranešėjas privalo turėti galimybę kreiptis į profesinių sąjungų atstovus ir būti jų atstovaujamas bet kuriuo pranešimo procedūros etapu. Būdami šalia darbuotojų jie gali atlikti svarbų vaidmenį teikiant konsultacijas ir užtikrinant apsaugą.

6.4. EESRK rekomenduoja tolesnės veiklos garantijas, kurios taikomos išorės pranešimų teikimui, taikyti ir vidaus pranešimams apie pažeidimus, t. y. patvirtinti apie gautą pranešimą, teikti grįžtamąją informaciją apie veiksmus, kurių imtasi reaguojant į pranešimą.

6.5. Tyrimai rodo, kad labiausiai pažeidžiami asmenys arba turintys informacijos, dėl kurios gali kilti pavojus jų gyvybei arba jų šeimoms, yra priversti išsaugoti anonimiškumą. EESRK mano, kad atskleidus anonimiškai pranešimą pateikusių pranešėjų tapatybę, jam turi būti suteikta galimybė pasinaudoti šioje direktyvoje numatyta apsauga. Galiausiai faktas, kad informacija pateikta anonimiškai neturi būti priežastis nesiimti veiksmų.

7. Pranešėjų apsauga. Prievolė įrodyti ir žalos atlyginimas

7.1. Pagal siūlomą direktyvą, pranešėjas, prieš kurį imamas atsakomųjų veiksmų, turi pateikti *prima facie* įrodymų (dvigubas patikrinimas), kad galėtų pasinaudoti prievole įrodyti. Vis dėlto pagal prievolės įrodyti perkėlimo principą (žr. direktyvą dėl diskriminacijos) darbdavys privalo įrodyti, kad atsakomosios priemonės nėra taikomos dėl pranešimo apie pažeidimą pateikimo.

7.2. Direktyvoje turėtų būti aiškiai nurodytas žalos atlyginimas atsakomųjų veiksmų atveju (15 straipsnio 6 dalyje) ir nepateikiama nuoroda į nacionalinę teisinę sistemą, kuri, kaip minėjome, įvairiose šalyse skiriasi arba jos nėra. Siekiant užtikrinti veiksmingą pranešėjų apsaugą nuo bet kokių tiesioginių ar netiesioginių sankcijų, būtina direktyvoje numatyti pareigą atlyginti visą žalą nenustatant viršutinės ribos (įskaitant pensijos metus, prarastus po atleidimo iš darbo), kaip numatyta 1998 m. Viešojo intereso atskleidimo įstatyme.

8. Sankcijos

8.1. EESRK mano, kad direktyvos tikslas palengvinti ir apsaugoti informavimą apie pažeidimus. Todėl reikia panaikinti 17 straipsnio 2 dalį, dėl kurios kyla painiava tarp atsakingo informavimo apie pažeidimus ir šmeižto arba melagingo įskundimo – nusikaltimų, kurie jau numatyti nacionaliniuose teisės aktuose.

9. Palankesnės nuostatos ir draudimas bloginti sąlygas

9.1. EESRK palankiai vertina direktyvoje numatytą galimybę valstybėms narėms priimti teisės aktus, kurie būtų palankesni pranešėjų teisėms. Vis dėlto juose turėtų būti numatytas aiškus draudimas bloginti sąlygas siekiant išsaugoti kai kuriose valstybėse narėse galiojančius palankesnius teisės aktus arba nuostatas.

10. Ataskaitų teikimas, vertinimas ir peržiūra

10.1. Reikėtų nustatyti privalomą reikalavimą atlikti direktyvos įgyvendinimo vertinimą skelbiant valstybių narių ir viešųjų subjektų metines ataskaitas (anoniminiai duomenys ir statistika), kad būtų galima papildyti 2027 m. numatytą Komisijos ataskaitą ir informuoti visuomenę.

2018 m. spalio 18 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Luca JAHIER

PRIEDAS

Toliau pateikiami diskusijos metu atmesti pakeitimai, už kuriuos buvo atiduota ne mažiau kaip 1/4 balsų:

3.11 punktas

Įrašyti naują punktą:

3.11. EESRK rekomenduoja išsamiau spręsti klausimą, kaip užkirsti kelią valstybinėms ir privačioms įmonėms kylančiai ekonomikos vystymosi sulėtėjimo rizikai, susijusiai su neskelbtinos informacijos netinkamu naudojimu arba neteisėtu atskleidimu. Įmonių ir organizacijų reputacija turi būti pakankamai apsaugota kenkėjiško elgesio atveju.

Paaiškinimas

Be kokios organizacijos reputacija yra labai svarbi visiems suinteresuotiesiems subjektams, visų pirma darbuotojams.

Balsavimo rezultatai

Už	84
Prieš	130
Susilaikė	15

4.1 punktas

Išbraukti:

~~4.1. EESRK nepriimtina tai, kad nebuvo galimybės dėl pasiūlymo dėl direktyvos surengti konsultacijas su socialiniais partneriais, kaip numatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 154 straipsnyje. Komisija negali toliau laikytis šios praktikos.~~

Paaiškinimas

Kadangi pasiūlymas nėra grindžiamas SESV 153 straipsniu, konsultuotis su socialiniais partneriais nereikalaujama.

Balsavimo rezultatai

Už	79
Prieš	133
Susilaikė	18

4.2 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

4.2. Komitetas pripažįsta, kad direktyvos teisinis pagrindas yra pakankamai platus tinkamai pranešėjų apsaugai užtikrinti. Tačiau siekdamas užtikrinti teisinį tikrumą EESRK ragina patikslinti darbuotojų teisėms taikytiną teisinio taikymo sritį, rekomenduoja į direktyvos taikymo sritį įtraukti ir socialinius klausimus, 16 šios direktyvos nuorodų į teisės aktus papildant nuoroda į SESV 153 straipsnį. EESRK pažymi, kad 1 straipsnyje „Materialinė taikymo sritis“ kalbant apie ES teisės pažeidimus, apie kuriuos gali informuoti pranešėjas, neminima darbuotojų apsauga. Į šį pasiūlymą neįtraukta diskriminacija, priekabiavimas, smurtas darbe ir pan. Todėl jis siūlo šiuos klausimus įtraukti į direktyvą.

Paaiškinimas

Kadangi esama skirtingų nuomonių dėl šios direktyvos teisinio pagrindo, Komisija turi patikslinti su darbuotojų teisėmis susijusius klausimus (SESV 153 straipsnis).

Balsavimo rezultatai

Už 82
Prieš 139
Susilaikė 14

6.2 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

6.2. EESRK mano, kad laipsniško informavimo apie pažeidimus principas (vidaus kanalais, pranešant kompetentingoms valdžios institucijoms, visuomenei) atitinka atsakingo informavimo apie pažeidimus principą, visų pirma siekiant greitai ir veiksmingai nustatyti ir sustabdyti pažeidimus vietoje, tokiu būdu mažinant vidaus ir išorės riziką. Tačiau EESRK mano, kad pranešėjas turi turėti vienodas galimybes pasirinkti būdą, t. y. pranešti vidaus kanalu ar kompetentingoms valdžios institucijoms, todėl rekomenduoja dviejų, o ne trijų, pakopų procedūrą siekiant teisingumo arba teisinio tikrumo. Viena vertus, tarptautiniai tyrimai rodo, kad net šalyse, kurioms netaikoma prievolė įdiegti vidaus kanalą (Jungtinė Karalystė, Airija) darbuotojas iš lojalumo visų pirma naudojami vidaus kanalu, todėl nėra rizikos, kad bus masiškai vengiama vidaus pranešimo kelio. Be to, nustatius reikalavimą naudoti vidaus kanalą sunku numatyti visas reikalingas išimtis. Kita vertus, nacionaliniuose teisės aktuose numatyta tiesiogiai kreiptis į valdžios institucijas (pvz., dėl sunkių nusikaltimų ar pažeidimų). Galiausiai, šis įpareigojimas taikomas tik sandomiesiems darbuotojams, kiti darbuotojai nuo jo atleisti. Taip pažeidžiamas lygybės principas ir kyla teisinis netikrumas.

Paaiškinimas

Svarbu, kad bendrovė turėtų galimybę pirmiausia klausimą išspręsti viduje prieš pranešėjui informuojant visuomenę. Dviejų pakopų pranešimo teikimo procedūra sudaromos palankesnės sąlygos greitai ir veiksmingai nustatyti ir sustabdyti pažeidimus vietoje.

Balsavimo rezultatai

Už 78
Prieš 145
Susilaikė 11

7.2 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

7.2. Direktyvoje turėtų būti aiškiai nurodytas žalos atlyginimas atsakomųjų veiksmų atveju (15 straipsnio 6 dalyje) ir nepateikiama nuoroda į nacionalinę teisinę sistemą, kuri, kaip minėjome, įvairiose šalyse skiriasi arba jos nėra. Siekiant užtikrinti veiksmingą pranešėjų apsaugą nuo bet kokių tiesioginių ar netiesioginių sankcijų, būtina turėtų būti vykdoma atidi direktyvos įgyvendinimo stebėseną ir įvertintas nacionalinių sistemų veiksmingumas, numatyti pareigą atlyginti visą žalą nemustatant viršutinės ribos (įskaitant pensijos metus, prarastus po atleidimo iš darbo), kaip numatyta 1998 m. Viešojo intereso atskleidimo įstatyme.

Paaiškinimas

Svarbu, kad nacionalinėmis sistemomis pagrįstos sankcijų ir atlyginimo sistemos pasiektų šios direktyvos tikslus dėl pranešėjų apsaugos, kartu laikantis nacionalinių teisės sistemų principus. Tai yra vienas iš svarbiausių klausimų, kurio stebėseną turi būti vykdoma įgyvendinant direktyvą.

Balsavimo rezultatai

Už 82
Prieš 144
Susilaikė 10

8.1 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

8.1. EESRK mano, kad direktyvos tikslas palengvinti ir apsaugoti informavimą apie pažeidimus. Todėl reikia patikslinti panaikinti 17 straipsnio 2 dalį, dėl kurios ~~kyta gali kilti~~ painiavos tarp atsakingo informavimo apie pažeidimus ir šmeižto arba melagingo įskundimo – nusikaltimų, kurie jau numatyti nacionaliniuose teisės aktuose.

Paiškinimas

Nors būtina spręsti su neteisingu, klaidinančiu ir nepagrįstu atskleidimu susijusias pasekmes taikant veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas, tačiau šių sankcijų taikymo sritis valstybėse narėse turėtų būti tinkamai paaiškinta.

Balsavimo rezultatai

Už 87
Prieš 147
Susilaikė 6

1.4 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

1.4. EESRK ragina Komisiją persvarstyti pripažįsta, kad direktyvos teisinis pagrindas yra pakankamai platus tinkamai pranešėjų apsaugai užtikrinti ir į jį įtraukti ir darbuotojų teises vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 153 straipsniu. Tačiau, siekiant teisinio tikrumo, EESRK ragina patikslinti darbuotojų teisėms taikomą teisinę taikymo sritį.

Paiškinimas

EK nustatyti straipsniai kaip teisinis pagrindas gali visiškai garantuoti geresnį Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimą nustatant naujas nuostatas dėl pranešėjų apsaugos, kad būtų sustiprintas tinkamas bendrosios rinkos veikimas ir teisingas Sąjungos politikos įgyvendinimas, kartu užtikrinant nuoseklius aukštus pranešėjų apsaugos standartus sektorinėse Sąjungos priemonėse, kuriose jau galioja susijusios taisyklės. Tačiau, siekiant išvengti painiavos dėl teisinio pagrindo, susijusio su darbuotojų teisėmis, būtinas tam tikras patikslinimas.

Balsavimo rezultatai

Už 84
Prieš 133
Susilaikė 6

1.4 punktas

Po dabartinio 1.4 punkto įrašyti naują punktą:

EESRK yra įsitikinęs, kad pranešėjų apsaugos teisinė sistema turėtų būti sukurta taip, kad būtų galima atskirti informaciją, kuri turi būti atskleista tik įmonės viduje, ir informaciją, kuri turi būti atskleista institucijoms arba net visuomenei. Tai ypač svarbu, kai kalbama apie komercines paslaptis.

Paaiškinimas

Pasiūlyme turi būti aiškiai pasakyta, kad pranešėjai turi informaciją, susijusią su komercinėmis paslaptimis, visuomet atskleisti įmonės viduje, nes paviešinus šią informaciją įmonei gali būti padaryta nepataisoma žala.

Balsavimo rezultatai

Už 89

Prieš 149

Susilaikė 7

1.6 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

1.6. EESRK rekomenduoja (13 straipsnis) dviejų pakopų pranešimo teikimo procedūrą, pagal kurią pranešėjas ~~pasirinktinai~~ galėtų pasinaudoti visų pirma vidaus kanalu, kad būtų galima greitai ir veiksmingai nustatyti ir sustabdyti pažeidimus, arba pranešti kompetentingoms institucijoms, o vėliau, prireikus, pranešti kompetentingoms institucijoms ir, jei tinkama, informuoti pilietinę visuomenę ir (arba) žiniasklaidą teisingumo arba teisinio tikrumo tikslu.

Paaiškinimas

Svarbu, kad bendrovė turėtų galimybę pirmiausia klausimą išspręsti viduje prieš pranešėjui informuojant visuomenę. Dviejų pakopų pranešimo teikimo procedūra sudaromos palankesnės sąlygos greitai ir veiksmingai nustatyti ir sustabdyti pažeidimus vietoje.

Balsavimo rezultatai

Už 89

Prieš 144

Susilaikė 8

1.10 punktas

Išbraukti:

~~1.10 EESRK rekomenduoja iš dalies pakeisti 15 straipsnio 5 dalį dėl prima facie įrodymų prievolės. Pakanka, kad pranešimo teikėjas pateikia įrodymų, kad jis pateikė pranešimą“.~~

Paaiškinimas

Ši rekomendacija nėra grindžiama nuomonės projekto tekstu (7.1 punktas). Nors būtų galima ginčytis, įrodymo prievolės perkėlimo principas tekste nurodytas neutraliai.

Balsavimo rezultatai

Už 93

Prieš 148

Susilaikė 7

1.11 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

1.11. ~~Siekiant veiksmingai apsaugoti pranešėjus nuo bet kokių tiesioginių ar netiesioginių sankcijų, turėtų būti vykdoma atidi direktyvos įgyvendinimo stebėseną ir įvertintas nacionalinių sistemų veiksmingumas. EESRK rekomenduoja 15 straipsnio 6 dalyje numatyti žalą atlyginti ne pagal nacionalinę teisę (kintama), o direktyvoje, kaip ir Jungtinės Karalystės teisės aktuose, numatyti visapusišką žalos atlyginimą nemustatant viršutinės ribos.~~

Paiškinimas

Svarbu, kad nacionalinėmis sistemomis pagrįstos sankcijų ir atlyginimo sistemos pasiektų šios direktyvos tikslus dėl pranešėjų apsaugos, kartu laikantis nacionalinių teisės sistemų principus. Tai yra vienas iš svarbiausių klausimų, kurio stebėseną turi būti vykdoma įgyvendinant direktyvą.

Balsavimo rezultatai

Už 95

Prieš 143

Susilaikė 9

1.12 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

1.12. ~~EESRK ragina panaikinti nereikalingą patikslinti 17 straipsnio 2 dalį, nes dėl jo nuostatų atsakingas informavimas apie pažeidimus gali būti painiojamas su (sankcijos už šmeižtą arba melagingą įskundimą numatyta nacionalinėje teisėje).~~

Paiškinimas

Žr. 8.1 punktą.

Balsavimo rezultatai

Už 96

Prieš 147

Susilaikė 7